

Polozapomenutý vynálezce Václav Vlček

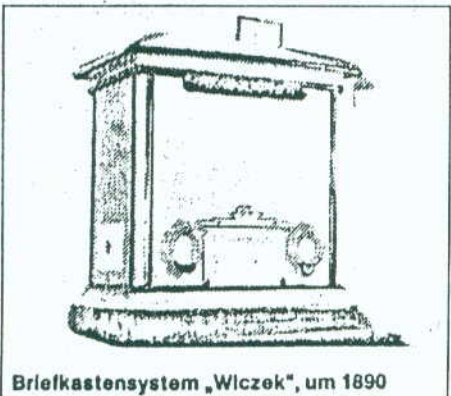
I zdánlivě tak obyčejná věc, jako je poštovní schránka, má svoji zajímavou historii.

Poštovní provoz pomocí jednoduchých schránek na dopisy byl zaveden v Paříži již za Ludvíka XIV. Roku 1817 dekretem vídeňské Dvorské komory byly poštovní schránky zavedeny i v Rakousku, ale až vynález poštovní známky v roce 1840 učinil ze schránek nezbytnou složku poštovního provozu.

Schránky byly zpočátku jednoduché a vybíraly se shora, byly dřevěné, někdy i litinové v podobě litinového sloupku, jak je známe z Anglie. Pošta sloužila hlavně obchodníkům, proto se schránky umísťovaly do obchodních lokálů, ve Znojmě byla například u známé potravinářské firmy Löw a Felix. Tato firma měla i právo prodávat poš-

■ Vynálezce poštovní schránky Václav Vlček z Výrovic

Briefkastensystem „Wlczek“, um 1890

■ Poštovní schránka systém „Wlczek“ z roku 1890.

Návrh nápisu na pamětní desku:

Václav VLČEK, 1833 - 1909
Vynálezce a konstruktér bezpečnostní poštovní schránky systém "Wlczek"

Inventor and designer of safety-letterbox
Erfinder und Konstrukteur des
Sicherheitsbriefkastens

tovní známky. Bezpečnost schránek byla malá a v noci byly zamčené v obchodech. Ve Znojmě se prý jeden občan bavil tím, že rukou vybíral dopisy ze schránek a zase je tam vkládal. To samozřejmě budilo nedůvěru v poštovní služby a přímo volalo po zdokonalení poštovní schránky.

Do tohoto vývoje zasáhl i výrovický rodák a, později majitel strojni továrny ve Štýrském Hradci Václav Vlček. Ten se narodil 6. dubna 1833 v početné rodině výrovického rolníka (měl šest bratrů a sestru). Jako dítě byl Václav slabý a pro těžkou práci v zemědělství se nehodil. Byl však bystrý a houževnatý a už ve dvanácti letech se začal učit zámečnickem ve Vídni. Při těžší práci ve stojce se mu silně zkřivily nohy, ale vyléčil se sám: svazoval si je v noci k sobě. Později se doučil ve Štýrském Hradci. Pro svoje technické nadání se dokázal prosadit a časem se stal majitelem několika vlastních patentů. Mohl tak založit i malou továrnu.

Mezi jeho vynálezy patřila i poštovní schránka, systéme "WLCZEK", vyvinutá kolem roku 1890. Její originalita spočívala v tom, že kovový rám poštovního vaku se zasunul do spodního víka schránky, ta se tím automaticky odemkla a pošta se vysypala do vaku. Vlčkův model byl tři roky zkoušen a potom doporučen po celém Rakousku-Uhersku.

Později byly vynalezeny ještě další podobné systémy, např. "Paris" kolem roku 1899 a "Braun" v roce 1918.

Kdy se Vlčkova poštovní schránka dostala do Znojma, není přesně známo.

Vlček byl i vynálezcem patentních řetízkových rolet (žaluzií), pancéřových rolet obchodů, kuchyňského výtahu do restaurací a dalších. Na svoje rodiště Vlček nezapomínal a roku 1893 věnoval škole ve Výrovicích svoje řetízkové rolety, které zde sloužily až do roku 1952 (!) a přežily svého dárce o půlstoletí.

Václav Vlček zemřel 15. srpna 1909 ve Vídni.

Nakonec i několik slov o historii znojemské pošty. První historický záznam o poště ve Znojmě je z roku 1621. Po Bílé hoře se totiž tzv. "stará poštovní cesta" odklonila od Slavonic a začala z Vídne procházet Znojmem přes Jihlavu do Prahy. Je však možné, že zde - snad krátkodobě - byla pošta i dříve, podle tzv. "němého razítka" z roku 1576.

Skutečný rozvoj poštovních služeb však začal až kolem roku 1850, kdy se již užívaly poštovní známky. Byla to doba koňských dostavníků s postiliony a jejich trubkami. Ale v roce 1860 je ve Znojmě zaveden telegraf a 1870 přijel do Znojma první vlak. A to byl postupný konec éry poštovních kočárů a povozů. Vlčkova poštovní schránka však v téměř nezměněné podobě slouží dodnes.

Podle dostupných materiálů zpracovali:
členové Okrašlovacího spolku ve Znojmě

Jiří Wolker: Poštovní schránka

Poštovní schránka na rohu ulice,
to není nějaká leccjaká věc.
Kvete modře, lidé si jí váží velice,
svěťují se jí docela,
psaníčka do ní házejí ze dvou stran,
z jedné smutná a z druhé veselá.

Psaníčka jsou bílá jako pel
a čekají na vlaky, lodě a člověka,
aby jak čmelák a vítr je do dalek rozesel,
tam, kde jsou srdce,
blizny červené,
schované v růžovém okvětí.
Když na ně psaní doletí,
narostou na nich plody
sladké nebo trpké.

■ Pošta Znojmo (Horní náměstí) v roce 1848.